

Personvern - bruk av digitale læringsressurser

Datatilsynet

Mari Hersoug Nedberg

Med rett til å dele, Tromsø, 29. Oktober 2009

Hva er person(opplysnings)vern?

“Den enkeltes rett til å ha kontroll med egne personopplysninger”

- **Selvbestemmelse** – rett til selv å bestemme hvilke opplysninger som skal brukes, av hvem, til hvilke formål osv.
- **Informasjon** – hvis man ikke har rett til å samtykke, har man i det minste rett til å vite hvilke opplysninger som brukes, av hvem, til hvilke formål osv.

Personvern er noe mer enn informasjonssikkerhet.

Informasjonssikkerhet er bare en nødvendig *forutsetning* for å kunne ivareta personvernet

Behandling av personopplysninger

Behandling av personopplysninger: **enhver** bruk av personopplysninger, herunder innsamling, sammenstilling, lagring og utlevering.

Sensitive personopplysninger: uttømmende definert i § 2 nr. 8. Omfatter blant annet opplysninger om etnisitet, religion, politisk oppfatning og helseopplysninger.

Grunnkrav til behandling av personopplysninger, § 11

Personopplysningene som behandles skal:

- bare nyttes til **uttrykkelig angitte formål** som er **saklig** begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet (skolen)
- ikke brukes senere til formål som er uforenlig med det **opprinnelige formålet** med innsamlingen, med mindre den registrerte (eleven/studenten) samtykker.
- er tilstrekkelige og **relevante** for formålet med behandlingen.
- er korrekte og oppdaterte, og ikke lagres lenger enn **nødvendig** for å gjennomføre formålet med behandlingen.

Krav om behandlingsgrunnlag

Ved all behandling av personopplysninger kreves et behandlingsgrunnlag, jf. § 8.

Tre alternative grunnlag:

- **Samtykke**
- Lovhjemmel for behandlingen
- Behandlingen er nødvendig holdt opp mot nærmere angitte formål

Samtykke

- Sikrer den enkeltes kontroll med egne opplysninger
- Lovgiverintensjon

Krav til et gyldig samtykke:

- fritt
- uttrykkelig
- informert

Hvem kan samtykke?

Utgangspunkt: **enhver** kan samtykke til behandling av egne opplysninger.

- Nedsatt samtykkekompetanse
  - Varig
  - Midlertidig, for eksempel rus
- Barn/unge

Annet regelverk

- EMK artikkel 8 – retten til privatliv
- FNs barnekonvensjon
  - Artikkel 3 nr. 1 – barnets beste
  - Artikkel 12 – rett til å uttale seg, skal tillegges behørig vekt i samsvar med alder og modenhet
  - Artikkel 13 – ytringsfrihet
  - Artikkel 16 – retten til privatliv, familie, hjem, korrespondanse
- Lov om barn og foreldre (barnelova) av 8. april 1981 nr. 7

§ 31. Rett for barnet til å vere med på avgjerd

Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, **skal** foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek **avgjerd om personlege tilhøve for barnet**. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner alt etter **kor gammalt og modent barnet er**. Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

Når barnet er fylt **7 år**, skal det få **seie si meining** før det vert teke avgjerd om **personlege tilhøve** for barnet, mellom anna i sak om kven av foreldra det skal bu hos. Når barnet er fylt **12 år** skal det **leggjast stor vekt** på kva barnet meiner.

Barnelova – fortsettelse

§ 32. Utdanning, medlemskap i foreiningar.

Barn som er **fylt 15 år, avgjer sjølv** spørsmål om val av **utdanning** og om å melde seg inn i eller ut av **foreiningar**.

§ 33. Barnet sin sjølvråderett.

Foreldra **skal** gje barnet **stendig større sjølvråderett med alderen** og fram til det er myndig.

Særlige bestemmelser

- Pasientrettighetsloven § 4-4
  - 16 år: samtykke til helsehjelp
- Helseregisterloven § 5
  - 12 år: **kan** ha samtykkekompetanse ved behandling av helseopplysninger, når det av grunner som **bør respekteres** ikke er ønskelig for den mindreårige at opplysningene gjøres kjent for foreldrene/foresatte – konkret vurdering

Rettigheter for den registrerte (barnet)

- Innsyn
- Informasjon
- Retting
- Sletting

Sletting, § 28

Personopplysninger skal ikke lagres lenger enn det som er **nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen.**

Ulike formål = ulike frister for sletting.

Unntak: lagring av opplysninger er regulert i annet regelverk, eksempelvis arkivloven, regnskapslovgivningen

- Rutiner for gjennomgang av lagret informasjon:
  - Hva er nødvendig?

Problemstilling I

Kan en undervisningsinstitusjon kreve at elevs/studenters arbeider/opptak/bilder publiseres åpent på nettet og brukes som læringsressurs av andre?

- Skille mellom publisering på åpen nettside og lukket forum, eksempelvis Fronter/It's learning.
- Forutsatt som obligatorisk del av undervisningsopplegg?
  - Nødvendig?
    - For eksempel: prosessorientert skriving – nødvendig med tilbakemeldinger fra medstudenter. Ofte integrert del av undervisningsopplegg.

Problemstilling II

Er elever under 18 år kompetente til å avgi samtykke til publisering på Internett?

Er kravene til samtykke oppfylt?

- frivillig, uttrykkelig, informert

Hvor gammel? Til hva?

- kan konsekvensene overskues og forstås?
- modningsprosess

- Internett vs. lukket forum.

Problemstilling III

Foreldres/foresattes tilgang til elevers skolearbeid og digitalt lagrede aktiviteter.

- Forsørgerplikt: plikt til å følge opp barnas utdanning og undervisning
  - Hva er nødvendig å få tilgang til? Kan dette ev. gjøres på andre måter? Forholdsmessighet/proporsjonalitet.
- Barn/unges personvern
  - Digitalt lagrede aktiviteter inneholder ofte mange ulike applikasjoner, herunder kanaler for personlig kommunikasjon.
- Hva er formålet med bruken?
  - Læringsverktøy, men vide bruksområder som varierer stort i praksis.

Fortsettelse

Utgangspunkt: alle har krav på personvern, også barn

Finnes et behandlingsgrunnlag for foreldres tilgang?

- Samtykke fra barnet
- Lovhjemmel
- Nødvendig?

Overgang til elektronisk hverdag – nytt regime?

Problemstilling IV

Lagring av personopplysninger i forbindelse med digitalt tilrettelagt undervisning – opplysninger om elevers/studenters aktiviteter i læringsplattformer.

Hvilke opplysninger lagres?
til hvilke formål?

Logging av sikkerhetsmessige årsaker?

Hvor lenge lagres opplysningene?
Maksimalt ett skoleår, elev må aktivt lagre relevant materiale.

Hovedutfordringer

- Manglende føringer fra behandlingsansvarlig
  - Kommune/fylke/utdanningsinstitusjon
- Bruksområder – formålet med behandlingen
  - Hvilke funksjoner er nødvendige?
- Tilgang
- Hva registreres?
  - Saklig og relevant?
- Lagring

Personvernskolen

www.personvernskolen.no

Nettsted som retter seg mot aktørene i grunnutdanningen: Elever, foresatte, skoleledelse, ansatte, skoleeiere.

Spørsmål og svar:

- Besvares av representanter fra SERI, Datatilsynet og Elevorganisasjonen.
- Inngår i et forskningsprosjekt ved Senter for rettsinformatikk (SERI), Universitetet i Oslo, som har til hensikt å kartlegge personvernutfordringer i grunnutdanningen.

Takk for meg!

mhn@datatilsynet.no